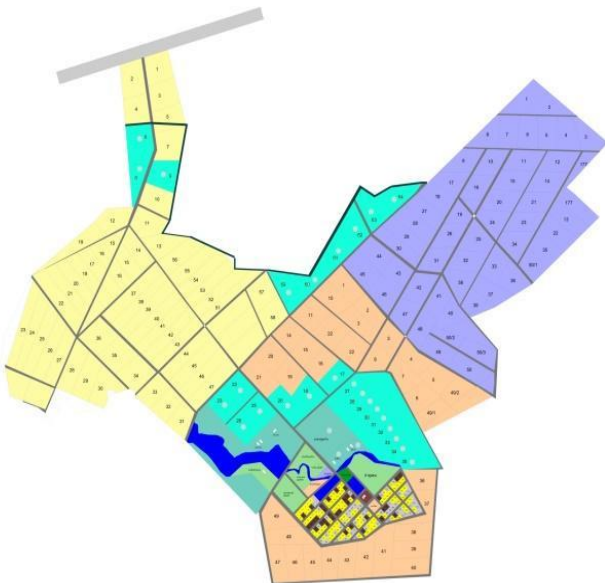

“ชุมชนสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา” เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม

เรื่อง : นนทียา จันทรปาน

เรียบเรียง : ปาริชาติ วโรทัย

จากกระบวนการเรียกร้องให้รัฐบาลนำที่ดินหมดสัมปทานหรือสิ้นสุดการอนุญาต มาจัดสรรให้ผู้ยากจนผู้ซึ่งไม่มีที่ดินและที่อยู่อาศัยนั้น เช่นเดียวกับชุมชนสหกรณ์ร่วมใจพัฒนาที่มีการรวมกลุ่มผู้เดือดร้อนด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย จากหลากหลายพื้นที่ หลากหลายอาชีพกว่า 300 ชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็ง เป็นคานงัดต่อการสร้างฐานชีวิตที่มั่นคง ในการดำเนินการได้สำรวจจริงวัดแบ่งแปลงให้สมาชิกเช่า จากเนื้อที่ประมาณ 1,700 ไร่ สู้แปลงย่อยให้กับสมาชิก 165 ครอบครัว โดยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็นแปลงที่ดินทำกิน 1,500 ไร่ จัดสรรให้สมาชิกครอบครัวละ 6 – 8 ไร่ และแปลงที่อยู่อาศัย จำนวน 70 ไร่ จัดสรรให้ครอบครัวละ 80 ตารางวา และมีพื้นที่ส่วนกลาง 120 ไร่ เพื่อใช้ในการปลูกป่าชุมชน และเป็นพื้นที่กลางให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มปลูกพืชหมุนเวียน กลุ่มปลูกมะนาว กลุ่มปลูกฝรั่ง กลุ่มผลิตเครื่องแกง กลุ่มแปรรูปอาหาร และเสนอให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจัดทำแผนงานเพื่อสนับสนุนงบประมาณชุมชนต้นแบบ “สุราษฎร์โมเดล” เพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า ฯลฯ

ชุมชนสหกรณ์ร่วมใจพัฒนามีสภาพแวดล้อมเป็นชุมชนชนบท ที่มีผู้คนหลากหลายอาชีพที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงอาชีพเดิมมาทำการเกษตร มีเป้าหมายและเจตนารมณ์ ในการสร้างความมั่นคงของคนในชุมชนทั้งเรื่องบ้านที่ไม่มี ความมั่นคงแข็งแรง สภาพแวดล้อมของชุมชน การอยู่ร่วมกันของชุมชน และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนเพื่อการ

พัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อใช้เป็นต้นทุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยและออมเงินเพื่อเป็นฐานในการเสนอสินเชื่อ การดำเนินงานมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการทุกปี โดยกำหนดเป็นวาระคราวละ 2 ปี

ภาพบ้านสมาชิกก่อนเข้าร่วมโครงการและปรับปรุงที่อยู่อาศัย

“ชุมชนสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา” ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบการปรับปรุงที่ดินเดิม โดยได้ดำเนินโครงการบ้านมั่นคงชนบทเฟสที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2557 จำนวน 109 ครัวเรือน และเฟสที่ 2 ปี พ.ศ. 2567 จำนวน 90 ครัวเรือน ซึ่งได้รับงบประมาณพัฒนาที่อยู่อาศัยในที่ดินเดิมรวม 199 ครัวเรือน งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ด้านกายภาพ เช่น งานวางท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก ทำถนนหินคลุก ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีแผนส่งเสริมต่อยอดกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพ ส่งเสริมการผลิตสินค้าชุมชนและพัฒนาการตลาด และ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และด้านสังคมซึ่งจะใช้งบประมาณในการพัฒนาศูนย์ปฐมพยาบาลในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน และโครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และงบประมาณสนับสนุนการพัฒนากระบวนการชนบท ซึ่งเป็นบในการจัดประชุมคณะทำงานที่อยู่อาศัย การเชื่อมโยงเครือข่ายระดับ/ตำบล จังหวัด/ภูมิภาค การพัฒนาศักยภาพทีมช่างชุมชนและการบริหารการก่อสร้าง การประเมินและติดตามผลการดำเนินงานโครงการ และการพัฒนาความเข้มแข็งและความสามารถของกลุ่ม

บ้านภายหลังการปรับปรุงโดยงบประมาณโครงการบ้านมั่นคงชนบท

เมื่อมีการปรับปรุงจากบ้านเดิมด้วยการได้รับวัสดุที่มีความคงทนถาวร เช่น บ้านหลังเดิมเคยใช้ไม้ไผ่หรือเศษไม้ กั้นเป็นฝาบ้าน เมื่อได้ใช้อิฐบล็อกหรือไม้ฝาเฌอร่าทำให้บ้านแข็งแรงมากขึ้น บางบ้านก็ใช้ไม้กลมเป็นไม้เครื่องบนก็ได้ เปลี่ยนมาเป็นไม้เนื้อแข็งหรือใช้เหล็กแทน นอกจากนี้ ชุมชนกำหนดผังที่อยู่อาศัยโดยทุกบ้านจะหันหน้าเข้าถนน และ หลังบ้านติดกัน ให้สมาชิกจะต้องสร้างบ้านห่างจากขอบถนนระยะ 3 เมตร จึงทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

หลังจากที่ทำบ้านเสร็จแล้วมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภค การ ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้สะอาดสวยงาม และเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การ พัฒนาอาชีพและรายได้ โดยมีหน่วยงานสนับสนุน อาทิ **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)** นอกจาก เรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยแล้ว ยังมีการสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงถนนภายในชุมชนที่พังกาอาศัย และการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ **กรมทรัพยากรน้ำ** สนับสนุนการขุดลอกสระน้ำขนาด 24 ไร่ **กระทรวงมหาดไทย** สนับสนุนงบประมาณโครงการสุราษฎร์โมเดลสร้างศาลาเอนกประสงค์ ขนาด 10X15 เมตร โครงการสุราษฎร์โมเดล สร้างระบบน้ำประปาในชุมชนและพื้นที่ส่วนกลาง ติดตั้งถังแชมเปญ 2 จุด และโครงการสุราษฎร์โมเดล ขยายเขตไฟฟ้า เข้าชุมชน และ**สำนักงานเกษตรอำเภอพนมพิณ** สนับสนุนอาสาสมัครเกษตร (ศจช.) และองค์ความรู้การเกษตรในการ กำจัดศัตรูพืช

ผลจากการสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินงานตามแผนงานของโครงการบ้านมั่นคงชนบท ทำให้เกิดการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมิติต่างๆ ดังเช่น

การสร้างอาคารศูนย์ปฐมพยาบาลในชุมชน ซึ่งมีสมาชิกทำหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) ที่ พร้อมจะจัดซื้ออุปกรณ์การแพทย์ขั้นพื้นฐานที่จำเป็น เช่น เครื่องตรวจวัดความดัน และสนับสนุนการสาธิตการปฐม พยาบาลเบื้องต้น และการให้ความรู้ด้านสาธารณสุข ให้แก่สมาชิก

การสนับสนุนงบประมาณ “ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน” โดยการจัดเครื่องมือสื่อ เสริมสร้างพัฒนาการเด็กและเยาวชน พัฒนาการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกรักชุมชน นำไปสู่การเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนองค์ ความรู้เด็กและเยาวชนภายในตำบล

พื้นที่ส่วนกลางให้สมาชิกในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น มีสนามกีฬาให้เด็กได้วิ่งเล่น ออกกำลังกาย และ เชื่อมโยงกับชุมชนอื่นในการจัดแข่งขันกีฬาฟุตบอล มีพื้นที่ส่วนกลางให้สมาชิกที่สนใจปลูกพืชผักล้มลุก เพื่อนำมา ประกอบอาหารหรือมีมากก็นำมาขายในชุมชน มีศาลาเอนกประสงค์ให้เป็นพื้นที่ประชุมและจัดกิจกรรมของคนใน ชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการสุราษฎร์โมเดล กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลสระน้ำขนาด 24 ไร่ และทำถนน คอนกรีตรอบสระน้ำ ระยะทาง 2,000 เมตร

สมาชิกได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินเป็นเสมือนของขวัญอันล้ำค่า สมาชิกทุกคนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต จากที่ดินไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่อยู่อาศัย การทำการเกษตรในแปลงของตนเอง และแปลงส่วนกลางเกิดอาชีพใหม่ๆ เสมือนทำให้สมาชิกทุกคนในชุมชนมีหลักประกันที่มั่นคง

ชุมชนสหกรณ์ร่วมใจพัฒนามีการสร้างทุนภายในด้วยการจัดทำระบบการออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และ มีการจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิกร้อยละ 12 มีการจัดสรรผลประโยชน์จากการออมเงินมาจัดสวัสดิการให้กับ คณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำประปา นอกจากนี้ยังมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการกำหนด เงินออมขั้นต่ำเดือนละ 100 บาท และมีการตั้งกองทุนที่อยู่อาศัย ซึ่งสมาชิกมีการค้ำประกันงบประมาณสมทบกลับเข้ามายัง กลุ่มโดยคำนวณจากค่าวัสดุที่ได้รับร้อยละ 30 สมาชิกปัจจุบัน 199 คน ยอดเงินออมรวม 900,842 บาท กลุ่มได้นำเงิน เหล่านี้มาปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี เพื่อสร้างการเติบโตของกลุ่มและเป็นเงินทุนหมุนเวียน ต่อไป

นอกจากนี้ยังมีการดูแลคนในชุมชนด้วยการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและครอบครัว ซึ่งมีการจัดสรร งบประมาณช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต สมาชิกจะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือ จำนวน 10,000 บาท หากเป็นคณะกรรมการ จะได้รับ จำนวน 20,000 บาท

ด้านเศรษฐกิจ จากแนวคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาชุมชน คณะกรรมการสหกรณ์ร่วมใจพัฒนาจึงได้แสวงหาแหล่งงบประมาณหรือแหล่งวิชาการต่างๆ เพื่อมาสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเนื่องด้วยการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นการทำการเกษตรแบบอุตสาหกรรม ทำให้มีเวลาว่างหลังจากการดูแลสวนปาล์มน้ำมัน จึงตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นการต่อยอดอาชีพในบริเวณบ้าน เช่น การปลูกผัก เพาะกล้าไม้ เลี้ยงกบ และยังได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนทำปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพสูงใช้แทนการใช้ปุ๋ยเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิตและบำรุงรักษาดินไปในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ การที่ชุมชนได้รับเงินทุนเพื่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพทำให้ทุนในการส่งเสริมการเพาะปลูกชนิดใหม่แทนพืชเดิมที่ปลูกมาเป็นเวลานาน สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากที่เคยปลูกฝรั่งหรือมะนาวมาเกือบ 10 ปี ต้นพันธุ์เริ่มแก่และเสื่อมสภาพให้ผลผลิตน้อยลง อีกทั้งยังเป็นที่อาศัยของแมลงศัตรูพืชมากมาย ทางกลุ่มได้รื้อถอนต้นเก่าออกทั้งแปลงและไถแปรดินใหม่ ปลูกกิ่งพันธุ์ใหม่ระหว่างที่รอให้พืชหลักเจริญเติบโตก็ได้เพิ่มพื้นที่ปลูกพืชล้มลุก เช่น พริก ผักเสี้ยน ยาสูบ เป็นการสร้างรายได้ระหว่างต้นฝรั่งโตและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

ณ ปัจจุบันชุมชนร่วมใจพัฒนา ยังคงต้องการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต่อไป โดยเฉพาะเรื่องการคมนาคมในชุมชน เช่น การพัฒนาเส้นทางหลายสายที่เชื่อมต่อไปสู่แปลงเกษตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1,700 ไร่ การเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่จำนวนมากและมีการนำไปจำหน่ายภายนอกทุกวัน ทำให้ถนนชำรุดเสียหายเป็นหลุมเป็นบ่อ ส่วนบริเวณพื้นที่อยู่อาศัยก็ยังเป็นพื้นดินเดิมที่ชาวบ้านช่วยกันถมถนน แต่ยังไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจึงมีการพัฒนาถนนไม่ครอบคลุมทุกสายในชุมชน นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาเรื่องระบบการส่งน้ำจากแหล่งน้ำมายังแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน จึงได้ฝากข้อเสนอถึงหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาระบบน้ำไปยังแปลงเกษตรดังกล่าว รวมทั้งการซ่อมแซมถนนภายในแปลงเกษตร ตลอดจนการขุดลอกคลองคูน้ำเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำที่มีอยู่สำหรับการเกษตร และยังเป็นแหล่งสร้างอาชีพเสริมจากการเลี้ยงกบ และปลาในกระชัง เป็นต้น ซึ่งหากสามารถดำเนินการเรื่องเหล่านี้ได้ เชื่อว่าจะช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนร่วมใจพัฒนาเป็นไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเดิม